

12278.
Cu

NIZ

17

1755
16

DISPUTATIO POLITICA PRIOR
DE
AVTONOMIA ECCLESIAE

OCCASIONE PACIS RELIGIOSAE QVA ECCLESIA NOSTRA
AVTONOMIAM EST ADEPTA

QVAM
PRAESIDE
IOANNE GEORGIO
VVALTHERO

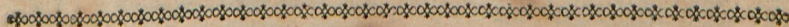
CONSILIARIO SAXONICO MORALIVM ET CI
VILIVM PROFESSORE PVBLICO ORDINARIO
ATQVE EPHORO ALVMNORVM
REGIOELECTORALIVM

AD D. XXVIII DECEMBRIS

ANNO AERAE VVLG. MDCCCLV
OB RELIGIONIS PACEM SAECVLARI ALTERO
IN AVDITORIO MAIORI

PVBLCICE DEFENDET

IO. GEORGIVS SIGISMVNDVS
A REPHVN
EQVES ANHALTINVS

VITEMBERGAE

PRELO EPHRAIM GOTTLOB EICHSFELDI
ACADEMIAE A TYPIS

DISCRETIO POLITICA PRIOR
DE
AUTONOMIA ECCLESIAE

OCCASIONE FACIS REVERENDAE QVAE ECCLESIAE NOBIS
AUTONOMIA EST AGITA

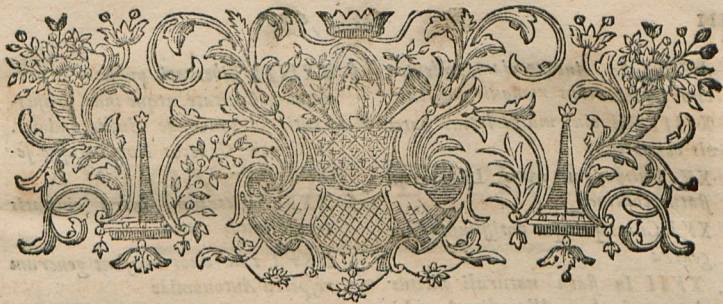
QVAE
PRESIDE
IOHANNES GEORGIO
WALTHERO

CONSTITUTO SACHSICO MORAVIAM ET CI
VILIAM PROFESSOR TYPICUS ORDINARIO
ATQVE Rector ALUMNORUM
RECTORIALE

ANNO DOMINI DECISISSIMO
ANNO ARABAE VERO CLISGIVA
OB REVERENDI DIGNI SACERDOTI ALTERO
IN ANTIQVA MIAORI
PUBLICE DEFENDIT

IO. GEORGIVS SIGISMUNDVS
A REPHIN

FORES ANTIQVAE
MIAORI
PUBLICE DEFENDIT
ACADEMIAE A TIBI

CONSPECTVS

- § I *O*ccasio Disputationis a Pace Religiosa, qua Autonomiam Ecclesiam nostram est consecuta. Illustre exemplum Autonomiae Ciuitatibus datae
- § II *D*ignitas argumenti, adhuc in Iure Ecclesiastico Vniuersali silentio praetermissi
- § III *e*t tamen superioribus temporibus, et nostris, disputati. Francisci Burgkardi impetus, a quibus repressus
- § IIII *I*nstituti nostri ratio
- § V *A*utonomia ex Graecorum praescripto definita, eiusque infimum genus, auctoribus istem
- § VI *A*lterum ex eorum mente cum Iure proprii magistratus coniunctum. Henrici Cocceii sententia
- § VII *T*ertium cum immunitate a
- tributis. Num Iure aerarii recte a Cocceio comprehendatur
- § VIII *V*ltimum genus, et supremum, Ius imperii summi complectitur, a facultate incolendae regionis, quam Romani Autonomis dabant, diuersum
- § VIIII *H*oc Cocceius, et Spanhemius, omittunt
- § X *P*lenae, et perfectae, Autonomiae diuersa ratio, quas iidem auctores non fecerunt. Autonomia minus plena: eius exemplum a Spanhemio pro plena habitum
- § XI *P*lenae et perfectae descriptio
- § XII *e*t XIII *G*raeci soli Democratiae, atque Aristocratiae, Autonomiam tribuunt, quod Romani quoque ante Augustum faciunt, post eum non item. Dionis Cassii locus
- A 2 de

- de Augusto, Autonomiam tollente, cum scriptoribus romanis collatus
- § XIII Sed eius multo latius patet vis et potestas
- § XV Vniuersam enim Libertatem status continet
- § XVI Cuius quinque potissimum sunt genera
- § XVII In statu naturali nititur Autonomia Iure Aequalitatis, et Libertatis. Hobbesii et Grotii opiniones. Seruitus status. Superior. Dominus
- § XVIII et Iure Securitatis, quod Iura Defensionis, Recuperationis, et Punitiois, sub se subiuncta habet
- § XVIII Autonomiae in statu naturali ratio. Diodori Siculi locus, et num recte Autonomia per Iurisdictionem reddatur
- § XX Status socialis Autonomia
- § XXI Quando Societates necessario sunt aequales, atque inaequales
- § XXII Sed aequae in societate inaequali, ac aequali, esse potest perfecta Autonomia: item verae propriaeque leges
- § XXIII Ciuitatis constitutio nititur Pactis. Gottl. Gerb. Titii sententia examinata. Effectus Pacti Vnionis, et Administrationis, exemplo Belgii
- § XXIII Libertatis publicae et privatae in Ciuitate, atque inde proficiscentis Autonomiae ciuilibus, indoler. H. Grotii, Graecos Romanosque secuti, error
- § XXV Societatum intra ciuitatis territorium ratio
- § XXVI Hae duorum sunt generum respectu Autonomiae
- § XXVII Societatis in ciuitate quando plena Autonomia
- § XXVIII Huius genera inter Gentes
- § XXVIII In Ecclesia sunt necessaria, quae modo Pactum Vnionis non imperium vnus, aut plurium, admittunt
- § XXX Et arbitraria, in quibus Pactum Administrationis valet, et imperium quodammodo. Potestas ecclesiastica.
- § XXXI Externus Ecclesiae status respectu cum aliarum Ecclesiarum, tum Ciuitatis, cui adscripta est. Ius circa sacra Principis. Wolfii sententia. et Ius Securitatis Ecclesiae
- § XXXII Autonomia Ecclesiae adumbrata, posteriore Disputatione exprimentenda

DISPUTATIO POLITICA PRIOR

DE

AVTONOMIA ECCLESIAE

§ I

VRE gaudet, et triumphat, hoc anno, Ecclesia nostra, quod abhinc ducentos annos. libertatis possessionem, de qua nimium diu deiecta fuerat, Pace Religiosa recuperavit, atque Autonomiam consecuta est. Si enim Religionis libertas tantum praestat civili, quantum diuina humanis praefertur: quidni exultet laetitia, cum gentes quoque, Autonomiam nactae, insatiabili prorsus gaudio completae elataeque dicantur. Philippo rege, Macedonibusque deuictis, cum Graeci, qui sub eius ditone fuerant, expectatione erecti in ludis Isthmiis flarent, et praeco, senatus populi que romani, ac T. Quinctii Consulis, auctoritate, pronuntiaffet, omnes liberos, immunes, suis legibus, esse: tum maius gaudium repente extitit, quam quod vniuersum caperent homines, testibus Polybio, Liuiio, Plutarcho, et Valerio Maximo 1). Mirabundi alii alios intuebantur, tamquam aurium suarum fidei minime credentes. Tandem ab voluptate certa explorataque incredibilis gentium, omnibus laetiis cumulatarum, cum clamore ortus est

A 3

plau-

1) Polybius in Excerpt. Legat. chus in vita Q. Flamini C. 17. et VIII. p. 1108. seq. ed. Gronou. Valerius Maximus L. III. C. 8. Liuius Lib. XXXIII. C. 32. Plutar- § 5

plausus, totiesque repetitus, vt facile appareret, nihil omnium bonorum hominibus gratius quam libertatem, et suis legibus viuendi potestatem, esse ²⁾

§ II

HAEC Autonomia, vt inligne decus est ciuitatis, sic ipsi Ecclesiae non minus conciliat ornamentum: quin ei tam necessaria reperitur, vt sine ea ne consistere quidem recte possit. Eius natura et indoles ex Iure Ecclesiastico Vniuersali est repetenda: quod vna cum Iure Publico Vniuersali germanos aperit Politices fontes, et quod alio nomine Ius Naturae applicatum ad Ecclesiam, consentanea ratione, dicas. Sed mirari fubit, in tanta Iuris Naturalis, et Politices, luce, nostris temporibus, quibus multi ad Ius Publicum Vniuersale, Gentium, Feudale quoque, explicandum accesserunt, paucos tamen Ius hoc sacrorum adgressos esse, idque saepius extremis modo, quod dicitur, digitis tetigisse, vt e. g. in Iuris Naturalis Wolfiani voluminibus amplissimis, eorumque tomo octauo, vix tres plagulae de eo occurrant. Qui autem pluribus de eo agunt, Autonomiae rationem sigillatim non habent, sed generatim atque vniuerse exponunt de Ecclesiae libertate

§ III

DIGNA tamen, quae explicetur vberius, Autonomia videtur. Maiores nostri diligentissime tuiti sunt hanc Ecclesiae praecipuam dignitatem. Sed superioribus iam temporibus, maxime constituta Religionis Pace, de ea disputari coeptum, cum, praeter ceteros, Franciscus Burgkardus, in electorali aula Colonienſi Cancellarius ³⁾, edito de Autonomia libro, Protestantibus libertatem hanc

²⁾ Autonomiae hoc beneficium in Asia, et Graecia, gentes Aeri, numis in primis, quos videas apud Ezech. Spanhemium in diss. de Praesentia et

Vſu Numismatum T. I. p. 684-686. T. II. p. 584. seqq. atque in Orbe Romano p. 324-928. celebrauerunt

³⁾ Franciscum Burgkardum libri de

hanc ecclesiasticam, quam triginta modo annis ante acceperant 4), eripere vellet, propter eam, quam sibi ipse erroris opinione finxerat, Autonomiam. Confutare virum conati sunt multi, praeterquam a Ioan. Friderico Pffingero 5) adducti, Magnus quoque Agricola 6), Iustus Springerus 7), Dommarein a Dissingaw 8), alii 9). Et licet Pace Westphalica rursus Ecclesiae esset asserta 10), tamen res ipsa nondum desit disceptari

§ IIII

de Autonomia auctorem esse, omnes fere et quondam, et nostra aetate, dubitant. Verisimile facit bibliopola, qui, cum dedicat librum Electori Coloniensi p. 3. disertis testatur verbis, Cancellarium huius ipsius Electoris auctorem esse, in editione Monachensi ann. 1593: quod hoc magis mirandum, quo pluris eum aestimat Hermannus Conringius in iterata diss. de iure coronandi § 33. Opp. T. I. p. 685. Reliquos huius Pacis contemtores recenset S. V. D. Ioan. Frider. Bardt, Theologus Lipsiensis, in Comment. de Pacis Religiosae Oforibus, nuper admodum edita, et praemissa Disputationibus de hac Pace, p. 6. seqq.

4) Typis enim iam descriptus est anno 1585

5) Io. Friderico Pffingero in Institutionibus Iuris Publici Imp. Romano Germ. T. I. p. 1418, qui tamen de unico Autonomiae genere, quod Reservatum Ecclesiasticum dicunt, egerunt. Hoc Reservatum nuper Cel-

Franciscus Dominicus Haerberlin pluribus explicavit

6) Magnus Agricola libro, qui inscribitur, gründlicher Beweis, daß es nicht wahr sey, daß durch die Augspurgische Confession zu wiederführung eines barbarischen Heidenthums Ursache gegeben werde, wider das Paepstliche Buch von der Autonomia, Laugingen, 1602

7) Iustus Springerus de Pace Religionis, e typographeio Spießiano, 1651

8) Dommarein a Dissingaw, in der kurtzen Information und Anleitung von der Autonomia, 1610

9) vti Sam. a Remchingen, Diss. II. de Pace Rel. in Politica Imperiali Goldasti P. XXX. Ioann. Christoph Beckmann in Diss. de Iure Subditorum circa sacra § 22 p. 51 seqq. T. II. Diss. aliique, conf. Christiani Augusti Saligii Historia Augustanae Confessionis T. I. p. 788. seqq

10) Pace Westphalica eiusque Osnabr. Art. V. et Monast. Cap. VI

§ IIII

OPERAE igitur pretium est, hanc Ecclesiae nostrae felicitatem non intueri tantum, sed omni ex parte contemplari, quibus fundamentis ea excitata sit, quam late pateat, quibus remediis integra seruari, quibusque armis defendi contra aduersarios possit: quandoquidem vel saecularis eius memoria, ut alia taceamus, haec postulare videatur. Ut autem auctores, modo laudati, Autonomiae causam potissimum egerunt argumentis, ex sacrarum litterarum historiarumque monumentis depromtis: sic eius philosophicam eruere rationem, animus est, quia omnino principiis interioris Politices, ipsiusque Iuris Ecclesiastici Vniuersalis, nititur. Praeterea res ita videtur comparata, ut, exposita ea, et Potestas Ecclesiastica, et Ius circa sacra, et Ius Episcopale, Simultanei, Deuolutionis, in primis Libertas Ecclesiae publica, et priuata, aliaque controuersa, in lumine ponantur. Neque alienum putauimus, eius rei periculum facere his temporibus, praesertim quod Commilitonibus Praestantissimis materies praebenda esset ingeniorum exercendorum. Versabimur in negotio ita, ut Disputatione priore complicatas Autonomiae notiones euoluamus: posteriore eam ad Politices germanae principia tradamus. Ut vero obscuritas a re tam ardua, quoad eius fieri potest, depellatur, scripturae genus adhibebimus, non tam ab oratoribus poetisque, quam philosophis, usurpatum

§ V

PRIMUM autem gentium politiorum, maxime Graecorum, qui Autonomiae studiosissimi feruntur, notiones, quas voci huic subiecerunt, considerabimus: tum altius vim eius ex statu hominum cum naturali, tum sociali, ciuili, gentium inter se, et ipsius Ecclesiae, repetemus. Graeca Autonomiae voce, uti satis inter omnes constat, id continetur, quod latine, *suis legibus uti, viuere, esse*, dicitur: cui Thucydidis Scholiastes, vocem explicans, *nemine*

mine vetante, 11) et Cicero iudiciorum facultatem, recte addunt. Hic enim de graecis ciuitatibus Ciliciae, quibus Proconsul quoque praeerat, exponens, *omnes*, inquit, *suis legibus, et iudiciis vsae, Autonomiam adeptae, reuixerunt.* 12) Nam legum, et ferendarum, et administrandarum, potestas tum integra est, cum neque iudiciorum, ad leges has exercendorum, libertate caret, neque alterius imperio subest. Autonomia in vniuersum est ius, legibus suis vtendi ad negotia conficienda. Quodsi ciuitas magistratus suos, quorum arbitrio respublica ex legibus patriis administratur, a superiore accipit, vt Graeci in Ciceronis prouincia, peregrinis, atque haud dubie a Cicerone constitutis, vbi iudicibus, infimo est genere Autonomiae ornata

§ VI

THUCYDIDES porro, grauissimus auctor, cum Autonomia coniungit *αὐτονομίαν*, 13) quae non iudiciis modo suis, sed magistratibus quoque et iudicibus, ex animi sententia lectis, vtendi facultas est. Haec saepius, et plurimum, illi nexa aptaque tam fuit, vt solo Autonomiae nomine comprehenderetur. Hinc frequens Autonomorum in numis mentio, quibus Archontes sui, Praerores, et iudices, erant. Autodician hanc Henricus Cocceius autocratian appellat, 14)

B

qua

11) Thucydidis Scholiastes ad Lib. II. C. 72. p. 142. ed. Dukeri, *αὐτονομία*, interpretatur, *τοῖς δικαίσις νόμοις ἀκαλύτως κρηθεῖ*, cf. idem p. 115 et p. 329

12) Cicero ad Atticum Lib. VI. Ep. 2. Nam et si peregrinis vtebantur iudicibus, tamen, cum inter se suis legibus disceptare possent, se Autonomiam adeptos, exulabant, vt Cicero de iisdem refert Ep. I. L. VI. ad Atticum. Proinde non iure proprii magistratus aucti videntur, quod tamen

Ezechiel Spanhemius Diff. VIII. de Praest. et Vsu Numism. p. 676. putat: melius rem explicans in Orbe Romano C. VIII. p. 281. seqq

13) Thucydides Lib. V. C. 18. p. 329, et post Autorelian locat. Cum vero eius, quam Autoreliae, longe frequentior occurrat cum Autonomia coniunctio, et huius dignitas sit maior, secundo posuimus loco

14) Henricus Cocceius de Autonomia Iuris Gentium C. XV. p. 232. 234

qua tamen voce plenum et summum expriment imperium Graeci, quod Autonomi, iure magistratum tantum creandorum aucti, non habebant. Seiunctum idcirco constituit Autonomiae genus. Sic Asiaticae gentes autonomae, etsi ab iurisdictione Praefidis romani liberae erant, tamen Romanorum subiectae imperio dicuntur: quod Spanhemius quoque vidit. 15) Alterum igitur, et praestantius, est Autonomiae genus ciuitatis, quae et legibus, et magistratibus, suis libere utitur

§ VII

Rvrsvs, eodem Thucydide auctore, cum Autonomia copulatur Autotelia, siue immunitas a tributis et vectigalibus, 16) et aliquoties eadem voce continetur. 17) Saepius tamen, antiquioribus quoque temporibus, cum Autonomis communicata non est. 18) Consequentibus Romani, in Graecos admodum humani, Autonomos plurimum immunes fecerunt: 19) in Asia contra, cum primis superiore, Autonomorum plena, omnes fere reddiderunt vectigales. 20) H. Cocceius Autotelian nuncupat ius aerarii, ad sustinenda Autonomiae onera: illudque censu, vel tributo, superiori pendendo, non

15) Spanhemius de Praestantia et Vfu Numism. T. I. p. 685

16) Thucydides L. V. C. 18. p. 329. Ius praefidii proprii a Romanis ciuitates vna cum immunitate accipiebant, vid. Polybius in Excerpt. Legat. VIII p. 1108. Interdum quoque, qui tributa, aut pensiones annuas, soluebant, vti Carthaginenses, consecuti sunt, vt sine praefidio romano essent, Polyb. Histor. L. XV. p. 982

17) Ita e. g. Perfarum legibus viuere, quod tributa ferre Persis est, *πρωτοδικόν* apud Aeschylum in Persis v. 586. opponitur *αυτονομία*: et Thueyd L.

VII. C. 57. p. 482 tributarios ab Autonomis sciungit

18) Quod iam ostendit Ezech. Spanhemius Diss. VIII de Praestantia et vfu Numism. p. 677. seqq.

19) Quin Antiochi aetate nulla erat in Graecia ciuitas, quae aut praefidium haberet, aut stipendium penderet Romanis, conf. Liius L. XXXV. C. 46. Autonomiam eandem gentibus victris tribuit Hannibal, vt Tarentinis, apud Liuium L. XXVIII. C. 8.

20) Cicero ad Quintum fratrem Lib. I. Ep. 1. p. 956. 959, cf. Spanhemius in Orbe Romano C. X. p. 313

non tolli, putat : 21) in quo fallitur omnino. Nam facilis et expedita est distinctio eorum, qui *αυτοτελεῖς*, et *υποτελεῖς*, immunes a tributis, et tributarii, dicuntur: aerarii vero ius, a Cocceio inductum, iam commemorati Autonomi propterea videntur obrinuisse, quod magistratus, siue peregrini, siue sui, tamen ipsis alendi, et sustentandi, essent. Immunitas haec tributorum nobiliter efficit Autonomiae genus 22)

§ VIII

TANDEM Ius summae potestatis, atque agrum, siue territorium, cum omni imperio incolendi, cum Autonomia idem Auctor connectit. 23) Graeci quondam Autonomi de imperio hoc acerrime, ut sit, inter se digladiati sunt. Cum vero Argiui magno proelio superati a Lacedaemoniis essent: hi, temporibus inseruientes, foedus cum iis fecerunt, ut Argiui non tantum, sed omnes in Peloponneso ciuitates *αυτόνομοι*, et *αυτοπόλεις*, *τῶν αὐτῶν ἔχοντες*, Autonomi, et Autopoles, agrum incolerent suum, et patriis institutis iudicia aequo parique instituerent iure. Similiter ut extra Peloponnesum, et Lacedaemoniorum, et Argiuorum, focii idem ius agrum incolendi suum, quod Argiui Lacedaemonique haberent, tuerentur. Argiui autem, et Lacedaemonii, tum temporis summo aucti imperio erant. Hinc Ius Autopoleos facultas summi imperii est, atque agrum cum imperio tenendi. Hoc ius Romani gentibus, ceteroquin Autonomis, non totum concesserunt: nam iis quidem, ut Graeci saepe, Ius largiebantur regionis retinendae, quod tamen ab illo diuersum est. Sic Carthaginensibus Romani, quibus tam

B 2

duras

21) Cocceius de Autonomia C. XV. § 5. p. 233 seqq

22) Plenam hanc Autonomiam populi regesque focii Romanorum adepti leguntur, qui tributa non soluerent, sed bellis tantum Romanorum armati adessent, atque auxilia mitte-

rent, vid. Tacitus in Histor. L. III. C. 12. et de moribus Germanor. C. 29. Sed plurimorum tristior, maxime consequentibus temporibus, quid diu ante Tacitum, fuit status

23) Thucydides Lib. V. c. 79. p. 364

duras imperauerant annuas pensiones, illud dederunt. 24) Victae enim gentes, cum arbitrio Romanorum se permitterent, primum omnium agris suis exuebantur: quos deinceps, clementiam victorum adeptae, iterum accipiebant, 25) vel plena, vel minus plena, interdum addita Autonomia

§ VIII

INSIGNE hoc Ius, quod ad ciuilis pertinet Autonomiae perfectionem, silentio praetereunt Henricus Cocceius, et Ezechiel Spanhemius. Dubium vero non est, quin vere proprieque liberae gentes, et alterius potestati nullo subiectae modo, hoc ius, vt superiora omnia, vel ab ipsa natura, praesertim ab aliis nondum bello superatae, accipiant, vel victae victoris, aut sociorum, beneficio non nunquam consequantur. Sic ciuitates in Asia, ante Medorum Persarumque dominatum, hoc fruebantur naturae beneficio, quibus Herodotus Autonomiam solam tribuit. 26) Quin gentes, ab solo patrio extorres, et omni suo territorio expulsae, quamdiu liberae manent, nullius obnoxiae imperio, tamdiu iure hoc vti, et vacua loca cum imperio, et occupare, et possidere, possunt

§ X

COCCEIUS, et Spanhemius, plenam a minus plena seiungunt Autonomiam. 27) Sed iuuabit ea quoque, quae in plena secernenda sunt, distinxisse, vel potius inter plenam, et perfectam, aliquid discriminis posuisse: vt, Ciceronem, constat, plenum a perfecto secreuisse oratorem. Minus plenae genera Autonomiae § 5 et 6 sunt explicata, tum quod abest immunitas tributi, cuius pendendi duram legem, a superiore latam, Autonomi illi tolerabant: tum ma-

24) Polybius in Histor. Lib. XV. p. 982. et in Excerpta Legat. CXXXXII. p. 1350

25) Polybius in Exc. Leg. CXXXXII. p. 1349

26) Herodotus Lib. I. C. 96. p. 41. conf. L. 1. C. 6. p. 3. ed. Gron.

27) Cocceius de Autonomia C. XV. § 7. p. 235. et Spanhemius in Orbe Romano C. VIIII. p. 281

maxime, quod Graeci legibus suis uti, opponunt saepius alterius populi legibus vivere, quod ipsis est, tributa pendere, ut alia taceamus. Eiusmodi minus plena fuit Autonomia, a Romanis, finito Punico bello, Carthaginienfibus data. Nam testibus Polybio, et Liuiio, inter pacis conditiones erat, ut decem millia talentorum argenti descripta, pensionibus aequis, in annos quinquaginta soluerent: cuius pecuniae prima collatio, quod diutino bello exhaustis difficilis videretur, curiam moestitia et fletu impleuit. 28) Hanc adeo Spanhemius plenam, et meram, minus recte nuncupat 29)

§ XI

PLENUM Autonomiae ius est in ciuitate potestas suis et legibus, et magistratibus, et vectigalibus, nullo vetante, utendi. Hanc Athenienses Lacedaemoniique Delphis tribuerunt, 30) cum plurimae ciuitates autonomae tributum penderent. Hanc Hannibal Tarentinis in Italia, 31) et Romani Graecis, qui sub Antiochi, Macedonum Regis, ditione fuerant, dederunt, eosque liberos, immunes, et suis legibus, fecerunt. 32) Perfecta nobis est ea, quam suis numeris et partibus quasi absolutam dicas, cum Ius summi complectatur imperii adeo, ut neque imperium alterius expectet perferatque, neque maiestatem alterius comiter conferuet, quod superiorem habere alterum est, romana dicendi forma 33)

B 3

§ XIII

28) Polybius Histor. L. XV. p. 982. seqq. et Liuius Lib. XXX. C. 37

29) In Orbe Antiquo p. 282.

30) Thueyd. L. V. C. 18. p. 329

31) Polyb. histor. L. VIII. p. 737. Liuius L. XXV. C. 8. p. 422

32) Polyb. in Excerpt. Leg. VIII. p. 1108. Liuius L. XXXIII. C. 32.

33) Maiestatem populi romani co-

miter conseruare Cicero pro L. Cornelio Balbo C. 16. ita explicat. *Primum verbi genus hoc conseruandi, quo magis in legibus, quam in foederibus, uti solemus, imperantis est, non precantis. Deinde cum alterius populi maiestas conseruari iubetur, de altero filetur: certe ille populus in superiore conditione, causaque, ponitur, cuius maiestas foederis sanctione defenditur.*

et

§ XII

GRAECI, et Reipublicae temporibus Romani, nimis coarctant Autonomiam, et soli Democratiae, atque Aristocratiae, siue Oligarchiae, tribuunt: Regno autem tam aduersari contendunt, ut ei conciliari iungique non possit. Graecorum prostant quam plurima exempla: nisi quod Lacedaemoniis, qui Thucydidis aetate sub regibus erant, eam vindicarent: 34) quia reges aequae, ac senatus et populus, legum, a Lycurgo latarum, vinculis obstricti erant. Quin Dio Cassius, ex Graecorum consuetudine, de rebus romanis minus recte interdum exponens, auctor est, Augustum sustulisse Autonomiam, et dominatum in rempublicam intulisse. 35) Nam Romani deinceps, principatui Imperatorum, Augusti humanitate confirmato, affucti, *non regno, neque dictatura, sed principis nomine, constitutam rempublicam*, dicunt. 36) Et cum Augustus, et Tiberius, formam imperii popularis uterque seruarent, Suetonius, *non multum absuit*, inquit, *quin Caligula speciem principatus in regni*

et Proculus D. l. 7. de Captiuis et postlimin. *Liber populus est is, qui nullius alterius populi potestati est subiectus, siue is foederatus est, item siue aequo foedere in amicitiam venit, siue foedere comprehensum est, ut is populus alterius populi maiestatem comiter conseruaret. Hoc enim adiicitur, ut intelligatur, alterum populum superiorem esse, non, ut intelligatur, alterum non esse liberum.* Quibus in locis Superior is socius est, cui ob illustriorem dignitatem alter, inferior eadem, maiorem reuerentiam foedere stipulatur, salua tamen, qua ad foedus accessit, libertate. Sed haec ipsa maior dignitas, et reuerentia, aequa-

litatem inter gentes tollit, quae ad perfectam Autonomiam requiritur, uti vberius deinceps ostendemus

34) Quin eos omnium maxime liberos dicunt, vid. Philostratus in vita Apollonii L. VI. C. 13. Xenophontis liber de Rep. Laconum totus in commendando regno Laconico versatur. vid. quoque Perizonius ad Aelian. var. hist. L. XI. C. 20. idem in dissertationibus ab Heineccio editis p. 639. atque Oratione de Imperio p. 233.

35) Dio Cassius L. LVI. C. 39. p. 837. cf. Lib. XXXXIII. C. 20. p. 354. XXXXV. p. 442 ed. Reimari

36) Tacitus in Annal. L. I. C. 9. p. 29. ed. Gron.

gni formam conuerteret. 37) Tandem Romanorum grauiſſimi, admirabundi hoc vnus imperium intuentes, *Neruum res olim inſociabiles miſcuiffe, principatum, et libertatem*, 38) Traianum vero *quotidie felicitatem imperii augere*, 39) et *principatum libertatemque eodem vti foro*, Traiano imperante, 40) gloriantur

§ XIII

AT vero Reipublicae temporibus ab vnus imperio tam abhorruerunt Romani, vt illud libertati ciuili, ſiue Autonomiae, continenter opponerent, vt illud libertati ciuili, ſiue Autonomiae, continenter opponerent, vt ex multis Liuii, Ciceronis, 41) aliorumque, locis apparet. Apud Strabonem relatum legimus, Cappadoces, cum Romanorum ope potuiſſent conſequi, tamen repudiaſſe, Autonomiam, et ſibi regem expetiſſe: Romanos contra admiratos, quod de libertate animum deſpondiſſent, et, vt regem ſibi crearent, permiſſe 42)

§ XIII

IN rebus non modo ciuilibus frequens adhibita eſt Autonomia: verum etiam in eccleſia de ea vehementer diſputatum, vt ſupra monuimus. Sed Graeci et Romani, ad quos ſubinde recentiores prouocant, eius vim et poteſtatem, etſi non male definiunt, in regnis atque imperiis nimis arctis finibus concludunt. Vere enim, vt res eſt, ſi volumus iudicare, multo latius ea patet: quod obſeruare, et ad naturam Autonomiae eccleſiaſticae diiudicandam, et ad ſubortas ſubinde lites dirimendas, vtile videtur, prae-

- 37) Suetonius in Caligula C. 22. an. Gottl. Schwarzius p. 143. a. p. 388 ed. Gron.
38) Tacitus in Agricola C. 3. p. 692. 41) Liuius L. I. C. 17. L. II. C. 12. LXXXV. paſſim, Cicero in Philippiis, alii
39) Tacitus l. c.
40) Plinius in Panegyrico C. 36. 42) Strabo in Geograph. L. XII. fecr. 4. atque ad hunc locum Chriſti- p. 815. ed. Almelou.

praecipue cum illud a Cocceio, et Spanhemio, optimis hac de re auctoribus, quoque sit praetermissum 43)

§ XV

NON enim Democratici, atque Oligarchici, status angustiis continetur, sed per omnes, quos vel natura dedit, vel necessitas, et vitae ratio, addit, vagatur liberos status. Ex generibus libertatis, quae sumuntur a philosophis, libertatem status complectitur: quae tantum nobis conuenit, quantum ad alterius arbitrium non viuimus. Quemadmodum libertatem voluntatis ab interno, sic status ab externo, remotam dicimus cogendi principio. Nam Status est conditio, qua homines, respectu maxime ad alios, aut alias res, habito, actiones vel edunt, vel edere debent: et Libertas Status conditio eius, qui libere actiones instituit ita, ut neque expectanda ipsi, neque timenda, sint alterius mandata. Iam vero Autonomia perfecta est eius potestas libera legibus suis viuendi, qui nullo expectat, aut perfert, modo alterius imperium: ut vniuersam adeo sibi vindicet status libertatem

§ XVI

SVNT autem quinque potissimum status hominum, qui, cum legum suarum libertate fruuntur, Autonomiam habent. Vnus a sola profectus natura, et naturalis propterea vere proprieque dicitur: reliqui pacto constituti, socialis, ciuilis, gentium, atque ecclesiasticus. Hi singuli naturalem non tollunt, sed fundamenti sumunt loco, et quodammodo limitant pactis, ut variis vitae officiique necessitatibus in hominum consortiis reddant aptiorem. Proinde naturali non opponuntur, sed subiiciuntur, eiusque fundamentis nixi, praeclare consistunt. Libertatem suam in iis, siue potius

43) Cocceius Autonomiam Gentium eo consilio tractat, ut inde Ciuitatis cum mediatae, tum immedia-

tae, indolem reperat: et Spanhemius occasione numerorum graecorum tradit illius genera nonnulla

potius Autonomiam, tuentur homines, etsi quibusdam ex partibus diuersam

§ XVII

LEX NATURALIS primum omnium iubet, vt quisque se statumque suum conferuet, et meliorem reddat: qua lege vniuersis a natura, et singulis, data, non ius modo omnibus concessum est sed statumque suum conferuandi, emendandique, sed ius quoque supeditatum ad ea omnia, sine quibus propositus hic finis obtineri nequit: ita tamen, vt paria aliorum iura maneant salua. Idcirco hinc ortum trahit in statu naturali primo Ius AEqualitatis, siue facultas paria haec cum aliis iura innata 44) exercendi, vt nemo ob plura maioraue iura superior sit ita, vt ab eo mandata quaedam sint accipienda. 45) Superior enim dicitur, qui iustam habet potestatem in alterius actiones, ita tamen, vt inferior multa quoque libere agat. 46) Tum Ius Libertatis, siue potestas iura et innata conferuandi, et noua acquirendi, ad arbitrium suum, non vero ad li-

C

bidi-

44) Iura innata nobis sunt facultates ea agendi, ad quae et naturae auctor nobis insenuit propensiones constantes, ipsa ratiocinatione nostra anteriores, vid. Praefidis programma de Primis Naturae, p. 19. seqq. et sine quibus legi naturali de nobis conferuandis, statuque nostro emendando, satisfacere non possumus. Hoc enim vt Iura, sic illud, Innata ea esse, comprobatur. Idcirco, praeter Ius AEqualitatis, Libertatis et Securitatis, alia quoque ingenerata reperiuntur, vt Ius feliciter viuendi, Ius Sensuum, Honoris, Animi sensa exprimendi, Socialitatis, rel. in primisque Ius Cognitionis et veri, et Ius Colendi Deum, de quibus suo loco

45) Hobbesius quoque Ius AEqualitatis et Libertatis vrget, sed infinitum cuique tribuit, vt omnibus omnia in omnes licita sint: qui praecipuus est eius error. vid. Elementa Philosophica de Ciue Cap. I. quod inscribitur Libertas § 3. seqq. Melius omnino Wolfius Libertatem a Licentia seiunxit T. I. Iur. Nat. p. 90. seqq.

46) Cum Hugo Grotius de I. B. et P. Lib. II. C. XX. Sec. III. § 1. Superiorem finxisset eum in statu naturali, qui melior esset praestantiorque ceteris, et prudentior: recte confutatus est a Pufendorfio in I. N. et G. L. VIII. C. III. § 7. Superioris notionem apud Romanos iam Obs. 33. adduximus

bidinem domini cuiusdam. Nam dominus est, qui alteri ita imperat, ut nihil hic arbitrato agat suo. 47) Aequalitati opposita est Inaequalitas status, qua alter alterum superiorem ob plura maiora, que iura habet. Libertati vero contraria est Seruitus status, cum quis neque exercere iura sua, neque acquirere noua, potest sine consensu domini. Quia omnes a natura aequales liberique sumus, inaequalitas et seruitus facto quodam accedunt

§ XVIII

QVOD SI neque superior adest, neque dominus, qui ius in nos, actionesque nostras habeant, et nemo legum, aut pactionum, vinculis obstrictus est ad nos ab iniuria aliorum defendendos, ipsi autem pati non debemus, innata nobis, vel legitima ratione quaesita, iura auferri, in quo laesio ponitur, quod lex naturalis nobis imponat moralem necessitatem, nostri, et status nostri tuendi perficientique: consequens est, ut plane liberi habeamus Ius Securitatis, quod nobis largitur facultatem iura omnia nostra ita administrandi, ut ea ab quibusuis aggressoribus per nos ipsi tueamur. Huius iuris effectus est, ut quisque remoueat omnia ea, quae se, aut statum suum perdere, vel deteriorem facere, possunt. Sed nihil magis nos de sede Iurium, tum aequalitatis, tum libertatis, deturbat, quam iniuria alterius, qui nos sine causa laedit, et nobis iura nostra vel eripere conatur, vel eripuit iam, et damnum adeo dedit, aut nobis exitium parat. Proinde iniuriam praesentem, aut imminentem, propulsare omnino licet, quod Ius Defensionis appellatur

47) Rerum Dominus in statu naturali locum habet, saluis aliorum iuribus et aequalitatis et libertatis, cum dominia Superiorem, proprie dictum, non faciant. At vero Dominus hominum, saluis illis iuribus, esse nequit: qualem in statu quoque ciuili

romano Imp. Augustus se esse vehementer negabat, conf. Suetonius in Augusto C. 53: et Tiberius acerbe increpuit ipsum dominum dicentes, vid. Tacitus in Annal. L. II. C. 87. p. 283, et ad hunc locum Lipsius in excursu p. 1181

tum damnum factum, si refarciri potest, recuperare, quod Recuperationis Ius dicas: tandem eum, qui vel culpa, vel dolo, detrimenta rebus nostris importauit, eo redigere, vt neque nos porro iniuria laceffat, neque in alios fit iniurius, neque exemplo eius commori alii idem facinus, et flagitium, admittant, quod Punitio- nis Ius est. 48) Pluribus haec nihil attinet in praesentia compro- bare, cum propter argumenti rationem omnia magis coarctanda sint, quam dilatanda

§ XVIII

IN statu igitur naturali, vbi nemo superior, nemo dominus, reperitur, et quilibet se statumque suum ipse sartum et tectum, vt aiunt, ab omni incommodo conseruat, Autonomus quisque est. Hic inprimis obtinet Imperatoris illud, alia in re vsurpatum: *lex esto cuiusque voluntas.* 49) Sibi enim leges, ad quas vitam institu- ant, ferunt. Has etsi plurimum ex natura hauriunt, tamen eas, libere probando, faciunt suas. Vt populus romanus etiam tum, cum Ius Graecum in duodecim tabulas referret, Autonomus fuit: sic quisque, legibus viuens, naturae suae inscriptis, legibus viu- it suis, h. e. suae consentaneis naturae, suo sensu et iudicio compro- batis, et felicitatis suae non fauricibus modo, sed effectricibus quoque. Hinc Autonomiam naturalem dicas facultatem legibus naturalibus, tamquam vere suis, ita viuendi, vt nemo id iure im-
C 2 pedire

48) Qui Ius Punitio- nis negant in statu naturali poe- nam, illi tantum superiori hanc pote- statem vindicant, vti Commentatores ad Grotium L. II. C. XX. C. 3. § 1. in primis Heineccius in praelect. ad h. l. p. 624. ipseque Pasendorf. de I. N. et G. L. VIII. C. III. § 7. eiusque Comm. Hochsterterus de iure poenar. Sect. II. p. 17. aliique multi. Me-

lius quodammodo Henricus Henniges in Obs. ad H. G. p. 815. cui videtur *natura primas in poena dare ei, in quem directo peccatum est.* Sed multo accuratius Sam. Cocceius in Intro- duct. ad Grotium illustratum, et qui- dem Diss. XII. § 539. seqq. p. 406. rem explicat, et Wolfius T. I. Iur. Nat. p. 704

49) In Nouella XXII. C. 2.

pedire possit. Haec, cum nitatur iure et aequalitatis, et libertatis, et securitatis, vere proprieque perfecta censeatur, necesse est. Nam potestati legibus utendi suis tantum detrahatur, quantum iuri aequalitatis, libertatis, et securitatis, decedit. Est vero haec tam naturalis, ut, cuique eius desiderium innatum, Diodorus Siculus recte dicat 50)

§ XX

SOCIETAS duorum est pluriumve coniunctio pacto facta, ut consiliis communibus in fine communi consequendo elaborent. Quando societatem ineunt, sub nullius ius ditionemque redacti, atque adeo naturali adhuc ornati libertate: non dubium est, quin ipsa societas fiat libera. Eiusmodi confociatio singulorum, in statu dependentium naturali, adipiscitur iura aequalitatis, libertatis, securitatisque, aliarum respectu societatum: cum socii uniuersi, simul sumti, vnā sustineant personam in societatis salute, et retinenda, et augenda: adeo ut vna sit omnium voluntas, eadem iura ad commune bonum, eademque obligationes ad remedia et artes, quibus ad bonum propositum contendunt. Quia leges naturales interdum aut nihil plane desiniunt, et rem in medio ponunt, aut nouis institutis legibusque necessitatibus vitae aptandae sunt: societatis est, noua legum sanctione accommodare eas ad vitae actionem, et, quod deest, supplere. Hinc Autonomiam Socialem nuncupes facultatem, cum leges naturales ad societatis negotia referendi, tum nouas, ubi res et tempus postulat, ferendi, ita, ut nemo, neque alia

50) Diodorus Siculus Lib. XX. C. XXXI. p. 427. ed. Wesselingii: in quo loco obscure Autonomia per *propriam iurisdictionem* redditur. Nam ciuitates quoque municipales habent Iurisdictionem, et saepius potestatem condendi statuta: quae tamen vehementer distat ab Autonomia. Propria Iu-

risdictione vel nititur Iure vicario, atque administratorio, quod dicunt, sine facultate leges constituendi, qualis erat municipalium, vid. Cocceius de Autonomia Gentium C. XV. § 17. p. 243. atque Ius publ. C. 15: vel iure proprio, et legislatoria potestate, et sic demum effectus est Autonomiae

alia societas, impedimentum obicere possit. Et cum iisdem, ac naturalis Autonomia, iuribus aequalitatis, libertatis, et securitatis muniatur, perfecta itidem est putanda

§ XXI

SOCIETAS aequalis dicitur eorum, qui eadem iura, easdemque obligationes, in administrandis negotiis, sineque obtinendo, habent. Haec tum necessaria est, cum quemque ius, maxime innatum, exsequi oportet, neque in alium transferre decet, neque officii partes alteri mandare. Iura enim nobis ingenerata saepius a tanta obligatione, siue morali agendi necessitate, tanquam fonte, ducuntur, ut de iis, saluo officio tuo, alteri nihil cedere queas. Sic, ut hoc utar, a natura habemus Ius cognoscendi verum, atque cognito assentiendi, quod in re ardua, ad felicitatemque nostram pernecessaria, deponere, aut alteri continenter cedere, vetat natura, propterea, quod rationis assensus imperio non subest, neque ei vicaria alterius cognitio supponi potest. Ab hoc iure abire idem esset, ac rationem eiurare. Societas inaequalis nuncupatur, in qua, contententibus reliquis, vnus, aut plurium membrorum, plura maioraque iura, atque officia, reperiuntur: quod et fieri tum potest, cum, saluo officio nostro, iura obligationesque per alios administrantur, et necessario fit, si iura tua nequeas tutari, neque alia honesta est ratio expediendae salutis. Idcirco securitatis Ius, quod cuique natura dedit, recte cum aliis communices, et totum vni, viribus praestanti, vel pluribus, deferas tum, quando ipse idoneus non sis ad iniurias propellendas

§ XXII

IN societate aequali aut vniuersi, aut plures, suffragiorum ope perferunt leges, 51) imperantque singulis, qui adeo obediunt vniuersis:

C 3

51) In societate non inaequali tantum, sed aequali quoque, locum habent

uersis: in aequali contra vnus, vel pauciores, sunt legislatores, imperantesque. Quia vero societas vtraque suis vtitur legibus, siue ab vniuersis, siue a pluribus, siue a paucioribus, siue ab vno, sancitis, quod omnes socii vnam induunt personam: quia porro lura aequalitatis, libertatis, et securitatis, toti insunt societati, quae ea tenet, respectu ad societates alias habito, non ad singulos socios: consequens est, vt Autonomia aeque in societate inaequali, quam in aequali, perfecta esse queat

§ XXIII

CIVITAS est societatum minorum, aut domuum, pactis facta, confociatio, vt securitatem, et tranquillitatem, cum rerum abundantia, eo melius consequantur. Pactum, quo coalescit ciuitas, primum est Vnionis, quo singulae societates liberae coeunt magnam quandam societatem communis et salutis, et periculi, vt adco suffragia vnanimia requirat. Constituta ciuitate, huius pacti effectus

bent leges, proprie dictae: quas, vt a naturalibus, et civilibus, secernant, conventionales dicunt. Quod si legem cum Wolfio definias *Regulam, iuxta quam actiones nostras determinare obligamur*, vid. eius Philof. Practica Vniuersal. T. I. p. 115. res est expedita, conf. eiusd. Iur. Natural. T. VII. p. 35. seqq. qui ibid. p. 151. recte ex societatis natura imperium repetit. Sin cum ICtis, quod malim, nuncupes *Regulam*, a superiore praescriptam, ad quam actiones nostras componere debeamus, vid. Rechenberg. in Inst. Iurisp. Nat. L. I. tit. III. p. 10. Cocceius in nouo Systemate Iustitiae Nat. L. I. C. 6. p. 31. L. B. de Lyncker ad

Huberi Ius Ciuit. p. 15. b. aliosque infinitos: tum consilium itidem explicari potest. In societate enim aequali quia vniuersi, siue socii omnes simul sumti, leges ferunt, et imperant, sunt quoque hi vniuersi superiores: nam superiorem in eo ponimus, qui iustam habet in alterius actiones potestatem: et singuli, quod obediunt, sunt inferiores. Idem obtinet in societate inaequali, cui pauciores praesunt. Hi enim Optimates vniuersi quidem sunt superiores, et communi consilio reere imperant, at singuli sunt inferiores, vt vnusquisque eorum reliquis consentientibus Optimatibus obtemperare cogatur

effectus durat in iis rebus publicis, 52) in quibus ad negotia maxime ardua suffragiis vnanimibus opus esse, putatur, vt in Belgio Foederato. 53) Alterum est Pactum Administrationis, quo formam reipublicae, quomodo, et a quo, ea sit administranda, depingunt. Eius effectus obtinet in statibus popularibus, item in regnis minus plenis, et limitatis, vbi vniuersi, aut pauciores, definiunt, quis communes agere res debeat. 54) Tertium denique est Subiectionis, cum singuli curam salutis publicae aut vniuersis, aut paucioribus, aut vni, ita committunt, vt ius in reliquos habeant ciues omnes: Hoc Pacto aedificium exstruitur, et conficitur, reipublicae. Nam sine imperio consistere ciuitas nulla potest: quod, dissensu suborto, sine imperio impeditae res non expediuntur, neque negotia exitum habent 55)

§ XXIII

IN statu ciuili negotia, quae imperantes in tranquillitate reipublicae

52) D. Gottlieb Gerh. Titius, egregius ceteroquin Iuris Naturalis doctor, ad Pufendorfii lib. de officio Hom. et Ciuis, obf. DLV, et cum eo multi, hos effectus negant, et cum Hobbesio de Ciue C. V. § 7. p. 37. vnum modo pactum admittunt

53) Videatur Vnio Ultraiectina in Corpore Diplomatico Montii, quod inferibitur Corps vniuersel diplomatique du Droit des Gens, Tom. V. Part. I. p. 324 § VIII: ex quo apparet, ad bella suscipienda, foedera facienda, tributa imponenda, omnium consensum necessarium esse, cf. Etat present de la Republique de Prouinces Vnies, par Francois Michel Ianiçon T. I. p. 60.

54) Sic in Belgio Foederato Generales, quos dicunt, Status, sunt tantum administri, non imperantes, ciuitatis, quibus prouinciae mandata sua mittunt, cf. Ianiçon l. c. p. 65. seqq.

55) Hoc magno expertum est damno Belgium Foederatum, cum superiore saeculo, vid. Remarques sur l'Etat des Prouinces Vnies des Paysbas, faites en l'an 1672, par le Cheualier Temple C. VIII. p. 245, tum hoc nostro praesente, conf. Cel. Haerberlini cogitationes de recentissima rerum in Belgio conuersione p. 6. et Histoire du Stadhouderat depuis son origine iusqu' a present, par l' Abbé Raynal, p. 116. seqq.

publicae cum rerum copia, et securitate tuenda, sustinent, dicuntur publica: priuata vero, quae singuli, varia vitae communis munera obeundo, agunt. Facultas negotia publica libere perficiendi, sine imperio nimirum superioris ciuitatis, nuncupatur Libertas Publica, et singulorum ciuium pactiones faciendi, comparandique dominia rerum, aliaque explicandi negotia vitae, sine domini arbitrio, Libertas Priuata. 56) Libertas vtraque haec etsi in statu ciuili libero adfit, tamen publica proprie dicitur Libertas Ciuilis: quod populus priuata saepius fruitur libertate, in seruitutem publicam assertus. Sed huius Libertatis nihil interest, vtrum ab vniuersis ciuibus in Democratia, an a paucioribus in Aristocratia, an ab vno in Monarchia, administretur, legibusque constitutatur, si ciuitas ipsa neque superioris, neque domini, potestati est subiecta. Vnam, vt societas omnis libera, gerit personam, suis viuut legibus, siue ab vno modo Ciue, siue a pluribus, siue ab omnibus, conditis, siue aliunde quoque, sed libere, sumtis. 57) Autonomia igitur Ciuilis est potestas ciuitatis, suis legibus libertatem inprimis publicam ita tenendi, vt alia ciuitas nulla perturbare eam, aut praecidere, iure possit. Et cum in eam perinde, ac in societatem, iura aequalitatis, libertatis, et securitatis, recte conueniant, Autonomia eius itidem perfecta est existimanda

§. XXV

56) Inter publicam et priuatam libertatem fere eadem ratione distinguit Cocceius de Autonomia p. 28. 29

57) Hoc cum non viderent veteres Graeci, et Romani, in errorem praeter multos alios Hug. quoque Grotium de I. B. et P. Lib. I. C. III. Sect. XII. § 1. compulerunt. Hic enim, *sicut libertas personalis, inquit, dominum excludit, ita libertas ciuilis regnum atque saliam quamuis proprie dictam ditonem.* Nam libertas ciui-

lis, et regnum, non ita se habent, vt libertas personalis et dominus. Regnum libertate ciuili vitur, etiam cum Regi, sed suo, et non alterius ciuitatis rectori, subest, legibusque vitur suis. Sed domino subiectus proprie seruus est, eiusque status dicitur seruitutis, in quo libertati personali locus non est. Hinc superior a domino, et libertas status a seruitute, coniungenda

§ XXV

SOCIETATES plurimum territorio ciuitatis, atque adeo imperio quoque, comprehenduntur: nam territorium dicitur regio, quae alicuius imperio subest. Liber populus, qui regionem occupat legitimo modo, non terrae solum occupatae dominium consequitur, sed imperium quoque in eos, qui in eo habitant terrarum tractu. Proinde horum omnium est, non impedire, sed iuuare potius, publicam salutem: et societates omnes, territorio comprehensas, oportet incumbere ad reipublicae felicitatem, atque eam omni ope tueri, quod Pacto quoque Subiectionis in ditone sunt potestateque ciuitatis. Iam vero huius est, videre, ne quid reipublica detrimenti capiat ex omnibus consortiis, quae intra ciuitatem consistunt. Iccirco Societatis eiusmodi Autonomia non est perfecta

§ XXVI

SUNT autem Societates, territorio contentae, duorum generum: quorum alterum Autonomia opus non habet, alterum habet. Sic facile ea carent collegia opificum, mercatorum, aliorumque: quibus nimirum haec status libertas ad finem obtinendum necessaria non est, et ciuitati damnosa facile euadit. Hoc cum Romani quondam timerent, omnibus consortiis collegiisque, 58) et, maxima iniuria, Christianorum etiam societatibus, diu insensissimi extiterunt. In Germania, cum opificum collegia ad Autonomiae alicuius dignitatem aspirarent, merito legibus imperialibus coereita, atque in gyrum suum compulsa sunt. 59) Potest tamen in ciuitate societas esse, quae sine Autonomia quadam finem propositum consequi recte nequeat. Talem, natura sua, existere Ecclesiam, cum in extrema hac Disputatione significabimus, tum in consequente studio

D

debi-

58) Heineccius in Sylloge Opusculor. varior. et quidem Disp. VIII. de Collegiis, et Corporibus Opificum p. 398: seqq.

59) Vid. Imperii conclusum hac de re d. 22. Iun. 1731. in recentissima collectione Recessuum imperii P. III. p. 377-385

debimus comprobare. Saepe ciuitates aliis quoque societatibus, uti mercatoriis, ius dederunt, et legibus suis, et iudiciis, et magistratibus, utendi. Quin Belgica societas, mercatus causa in Indiam Orientalem instituta, ius belli et pacis, omniaque maiestatica iura, atque adeo ius imperii summi, in Asia persequitur: sed in Belgio, uti consentaneum est, Reipublicae paret, Autonomiam exercens, sine immunitate, plenam 60)

§ XXVII

SOCIETATIS in territorio Autonomia etsi perfecta non est, tamen plena potest esse. Ciuitatis nuncupatur plena, quae suis, et legibus, et magistratibus, et vectigalibus, nullo verante, utitur, etiam si ius summi non habeat imperii. Similiter societas, quae ciuitatis praesidio tegitur, iure summae potestatis caret. Sed praererea iure immunitatis, nisi privilegio ornata, est destituta: quod sine tributis vectigalibusque respublica consistat nulla: etsi ius aerarii, et, quod vocant, collectandi, ad onera societatis sustinenda, obtineat. Quin cum territorio definiatur ciuitatis, recre patitur imperantis ius summae, quod dicunt, inspectionis, vi cuius imperantem et scire oportet omnia, et consentire, quae in ciuitate geruntur. Plena igitur societatis in ciuitate est Autonomia, quae et legibus suis, et iudiciis, et magistratibus, salutem societatis administrandam curat: si vel maxime necessarium sit, ut imperans leges sciat, magistratusque confirmet, et ipsa ciuitati soluat tributa. Iuribus his in ciuitatem translatis, societati iura aequalitatis, et libertatis, non auferuntur, quae ab societatum similibus, vel intra vel extra territorium, artibus merito tuetur. Nam paria his possidet iura omnia, quorum defendendorum exercendorumque causa in vnus societatis corpus coaluit, atque ea tam libere administrat, ut societas alia ipsi nequeat iure impedimento esse

§ XXVIII

60) Erat present de la Republique des Prouinces Vnies par Mr. Ianiçon T. I. p. 313. seqq

§ XXVIII

GENTIVM status aut naturalis est, aut praeternaturalis. Nam gentes, quae singulas constituunt liberas ciuitates, illa aequalitatis, libertatis, et securitatis, iura sibi recte vindicant, atque earum status tam naturalis reperitur, vt nulla superior sit, nulla dominans alteri. Sed bello ille saepius mutatur: quod, cum a vi, vel iusta, vel iniusta, profiscatur, alium efficit, non inepte dictum, praeternaturalem. Nam securitatis iure, cunctis innato, gens quaeque nixa, se suaque defendit ab aggressoribus, recuperatque vi ablata, et damna malaque dantes punit ita, vt neque ipsam, neque alios iniuria afficiant porro. Hinc victori in victum omnia licita sunt, quae iurium recuperationis, et punishmentis, orbe comprehenduntur. Illius arbitrii est, victae genti Autonomiae vel plene, vel minus plene, vel perfectae, possessionem dare, vel contra in perpetuum ea priuare ita, vt amplius nullam habeat publicam libertatem: qua sublata, Autonomia perit, eiusque locum occupat seruitus publica. Interdum, sed raro, priuata quoque adimitur, victique fiunt serui: quod maxime apud barbaras vsitatum est gentes. Cultiores autem humanioresque, vt Graeci, et Romani, priuatam nationibus, in prouinciae quoque formulam redactis, reddiderunt. Saepae publicae, atque adeo Autonomiae, addidere speciem, vt supra ostendimus. ⁶¹⁾ Germani eadem dicuntur vsi humanitate, et Carolus M. Saxonibus, cum immunitate, sed sine iure proprii magistratus, dedit Autonomiam. ⁶²⁾ Haec etsi vberius explicare vetat instituti ratio, paucis tamen monere propterea e re visum, quod multi Ecclesiae, quam non probant, socios, vt perduellionis

D 2

reos

⁶¹⁾ Aliquando Reges illis dederunt, vel permiserunt creare: qui, quod perfecta carerent Autonomia, Tacito teste, Histor. L. II. C. 81. nuncupati sunt inseruientes: de quibus

B. Bergeri, nostratis, disputatio prostat, 1739. habita

⁶²⁾ Conf. Illustriss. Comitis de Bunnau Teutsche Kayser- und Reichs-Historie T. II. p. 569

reos considerari posse, sed iniuria, putant: quod pluribus suis disputabitur locis

§ XXVIII

NUNC in extrema commentatione ipsam Ecclesiae Autonomiam, quae multum a sociali, atque adeo naturali quoque, nonnulla a civili sumit, paucis explicare animus est, reliquam eius, et uberiorem, tractationem in aliud differre tempus. Est autem Ecclesia societas, propter religionem, DEO tribuendam, instituta, et Religio, cultus diuini institutio, siue modus colendi DEVM. In hac Religione tam necessaria sunt quaedam, ut neque immutari, neque alterius imperio subiici, possint, uti Ius cognitionis et veri, Ius colendi Deum, Cultus internus, atque externus, quatenus ab interno, tanquam fonte, necessario ducitur: in primis Reuelatio, quae tradita diuinitus est, nullius humani ingenii interuentu, rerum grauissimarum scientia. Haec societatem plane aequalem necessario efficiunt, quae Vnionis nitatur Pacto, et suffragia modo vnanimia admittat: cum maiora referant imperium, et suppeditent ius cogendi dissentientes

§ XXX

ARBITRARIA contra Religionis versantur in rebus ad cultum externum, ab interno non necessarium ortum trahentem, spectantibus, ad festos dies decernendos, ad conuentus agendos, ad disciplinam regendam, ad caerimonias instituendas, ad alia: quae, pro temporum, locorum, hominumque, varietate, diuersa esse possunt. Sic saeculo secundo Orientis Ecclesiae alios saepe ritus, aliaque tempora in festis diebus obeundis, e. g. Paschatos, adhibebant, quam ad occasum solis vergentes: atque hanc diuersitatem ad Apostolos interdum referebant auctores. 63) In his locum habet Pactum Admini-

63) Conf. Io. Laurentii Moshemii Institutiones Historiae Christianae ma-

iores p. 161. 166. 372. 377. seqq. et minores p. 183. et passim

ministracionis ita, vt Ecclesiae socii de iure suo, quod ad res Ecclesiae has communes habent, recte recedant, earumque administrandarum curam paucioribus credant: qui adeo, consentientibus reliquis, eas agunt, atque in Ecclesiae gratiam, tamquam eius ministri, faciunt multa, quod proprie est administrare. Huius administracionis pars recte quoque in ciuitatis Rectorem defertur, vt in veteri Ecclesia Constantini M. temporibus, et in recentiori post sacra instaurata, factum est. Ex Pactis Vnionis, et Administracionis, oritur Potestas Ecclesiastica, quae adeo occupata est, cum in custodiendis rebus necessariis, tum in arbitrariis regendis: atque in primis spectat ad internum ecclesiae statum

§ XXXI

EXTERNVS status bifariam consideratur: respectu habito cum ad alias societates ecclesiasticas, tum ad ciuitatem, in quam recepta est. Ratione Ecclesiarum aliarum primo vtitur Iure Aequalitatis, adeo, vt illae neque plura, neque maiora, possideant Iura veri cognoscendi, Deum venerandi placandique, et negotia ecclesiastica administrandi: tum Iure Libertatis, siue facultate, omnia iura cum innata tum aduicta, sine ecclesiae alterius arbitrio conseruandi exercendique: et tandem Iure Securitatis, vt pro omnibus iis iuribus suscipere propugnationem, consentaneo modo, queat. Ciuitatis imperio ex ea subiicitur parte, quatenus nihil contra reipublicae salutem, vel dolo, vel culpa, moliri debet. Proinde Subiectionis Pacto cum ciuitate in vnum redigitur corpus, et Principi Ius circa sacra, siue potestatem videndi, ne quid Respublica detrimenti ex Ecclesia capiat, necessario concedit. ⁶⁴⁾ Quin, cum Ius omne Securitatis in ciuitate imperans, iuribus maiestaticis auctus, teneat exerceatque,

D 3

Eccle-

⁶⁴⁾ Christianus Wolfius in Iur. Nat. T. VIII. § 955. p. 371. putat, Ius circa sacra in alium, quam ciuitatis Rectorem, extra territorium

quoque, transferri posse: sed Potestatem Ecclesiasticam ab Iure circa sacra non seungit, vt alia taceamus

Ecclesiae focii, etsi recte se ore et scriptis contra iniquos defendant, tamen, quando res sacra ad vim armaque spectat praeter Ecclesiae Religionisque naturam, Ius Securitatis suum non ipsi, sed via et ratione ordinaria, per Ciuitatem, eiusque Rectorem, persequuntur. Libertas igitur Ecclesiae publica posita est cum in necessariis Religionis retinendis, tum in arbitrariis, omnibusque negotiis sacris pro dignitate Religionis sustinendis: priuata, in facultate singulorum libere Deo cultum debitum tribuendi. At vero in Ecclesia non aequae, ac in ciuitate, publica a priuata separari potest libertas, vt priuatam retineat, publica amissa: quod nemo recte Deum colere potest, sine libero necessariorum in Ecclesia vsu

§ XXXII

Habet igitur Ecclesia Libertatem Status, eiusque Interni, cum per se ipsa et Religionis necessaria custodit, singulorumque vsibus accommodat, et negotia peragit sacra: Externi vero, si paria eademque cum aliis ecclesiis iura vsurpat, atque in ciuitate, in quam adscripta est, vniuersae libertatis, et publicae, et priuatae, dulcedinem experitur, et securitatis iure fruitur, in ciuitatem translato. Cum vero Autonomia omnem Status Libertatem, ut supra ostendimus, complectatur, dici potest Autonomia Ecclesiae facultas eius, suis legibus tuendi libertatem et publicam, Religionis res necessarias arbitrariasque ex ipsius natura administrando, et priuatam, singulis liberum Dei cultum praestando, ita, vt neque alia Ecclesia, neque imperium ciuile, id iure impedire possit. Hanc Autonomiam omnino plenam, sed non eo, quo § 27 docuimus, modo, perfectam esse, facile patet. Sed quam adeo adumbrauimus Autonomiam sacram, quam Pace Religiosa Ecclesia nostra adeptae est, eam, Numine Diuino coeptis adspirante nostris, pluribus posteriore Disputatione exprimere conabimur, et, quoad eius fieri potest, expolire.

GENEROSISSIMO EQVITI
IO. GEORGIO SIGISMVNDO
A R E P H V N

S. P. D

P R A E S E S

*I*ngenii vis praeclara Tui, inexhaustae iuncta dis-
cendi cupiditati, quae me saepius humanissima
compleuit voluptate, ex quo, Rectore me, ad Aca-
demiā accessisti nostram, occasione Disputatio-
nis huius mihi non mediocrem iniecit admi-
rationem Tui. Cum nuper enim animum ad explicandum Ius Ec-
clesiasticum Vniuersale, et Pacis Religiosae constitutionibus illu-
strandum, appuliffem, et Tu me, quod saepe amice, et peraman-
ter facis, conueniffes, sermoque, ut fit, de dignitate argumenti
huius, incidiffet, temporibus his prorsus consentanei: tum, qua
mentis es alacritate, consilium Disputationis, de re tam ardua ha-
bendae, et cepiffi, et, intra breue temporis spatium, explicuiffi. Re-
cte in medio studiorum academicorum cursu ingenii facis peri-
culum

culum Tui: dum, ut ait Quintilianus, et venia, et spes est, et paratus favor, et audere non dedecet. Quotidie, eodem auctore, metus crescit, maiusque fit semper, quod ausuri sumus: et dum deliberamus, quando incipiendum, siue potius ponendum sit tirocinium, ponere iam serum est. Tui hic animi impetus ad magna quaeuis hoc magis se mihi probat, quo firmioribus ille nititur doctrinae, et virtutis, fundamentis. Gentilicium lumen, et Perillustri Excellentissimique Patris Tui decora, atque hortamenta, ad maioris fortunae cultum Te quidem vocant: sed indoles eximia Tua te magis excitare videtur, quae, nobilitatem veram, probe scit, ex virtute proficisci: quae suapte natura optimos quosque ad imitandum sibi proponit: quae praeterea, quod Cicero praecipue laudat, celeres habet motus, ad intelligendum faciles, ad excogitandum acutos, ad memoriamque firmos: quae tandem nullis cedit laboribus, nullis voluptatum abstrahitur blandimentis. Maacte igitur virtute Tua, Generosissime, et mei Amantissime Rephun: et quemadmodum recto itinere, et citato gradu, ad germanam procedis eruditionem: sic aliquando sustineas decora paterna, impleas spem Patriae, de Te conceptam, et
Perillustri Genti Tuae noua Nominis sui concilias ornamenta

WITTENBERG, Diss., 1755

VD
18

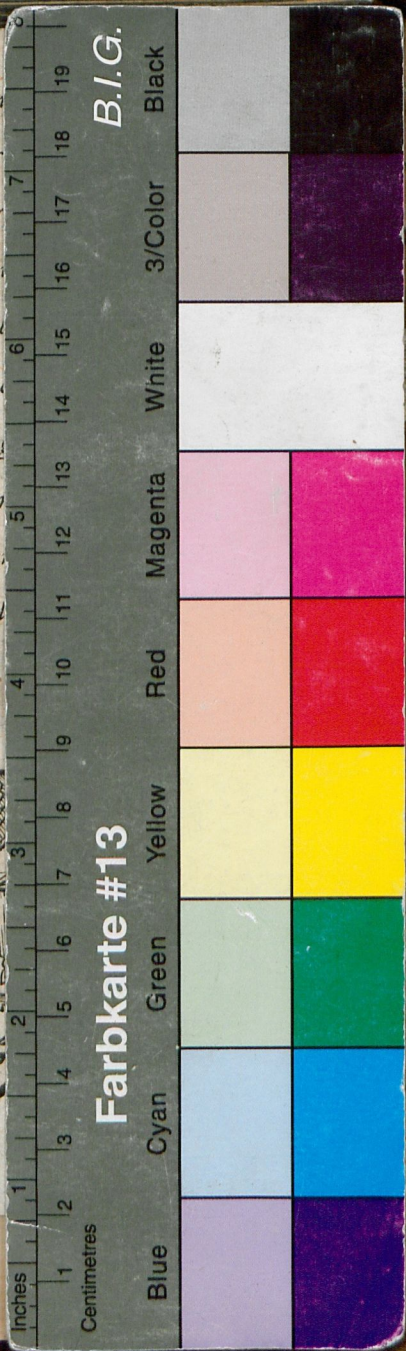
ULB Halle

3

005 905 427

12278.
Cu

N° 12

17

1755
16

DISPUTATIO POLITICA PRIOR
DE
AVTONOMIA ECCLESIAE

OCCASIONE PACIS RELIGIOSAE QVA ECCLESIA NOSTRA
AVTONOMIAM EST ADEPTA

QVAM
PRAESIDE
IOANNE GEORGIO
VVALTHERO

CONSILIARIO SAXONICO MORALIVM ET CI
VILIVM PROFESSORE PVBLICO ORDINARIO
ATQVE EPHORO ALVMNORVM
REGIOELECTORALIVM

AD D. XXVIII DECEMBRIS

ANNO AERAE VVLG. MDCCCLV
OB RELIGIONIS PACEM SAECVLARI ALTERO
IN AVDITORIO MAIORI

PVBLICE DEFENDET

IO. GEORGIVS SIGISMVNDVS
A REPHVN

EQVES ANHALTIVS

VITEMBERGAE

PRELO EPHRAIM GOTTLOB EICHSFELDI
ACADEMIAE A TYPIS